

Obnavlja se kaštel Nazorovog "monstruma iz Paza"

Staza srednjovjekovnih kaštela trebala bi započeti upravo ovdje u Pazu gdje će se u obnovljenoj zgradi škole urediti muzejska zbirka, a po potrebi info-punkt ili neki drugi turistički sadržaj za kojim se ukaže potreba, kaže Emil Daus, načelnik općine Cerovlje i pokretač ovog projekta

NAPISAO I SNIMIO
Mirjan RIMANIĆ

PAZ - Nedavno su počeli restauratorsko-konzervatorski radovi na kaštelu Paz, a vodi ih konzervator arheolog mr. sc. Josip Višnjić, voditelj Odjela za kopnenu arheologiju za jedinice izvan Zagreba sa sjedištem u Juršićima. Završena su arheološka istraživanja lokaliteta, koja su otkrila tri faze gradnje kaštela, a potom se prišlo uklanjanju razgranatog i gustog bršljana na jugoistočnom dijelu zida, čiji se kut upravo konzervira. Ovo je bio relativno složen zahvat jer je na nekim mjestima bršljan držao zid da se ne raspadne. No, već sada je, zahvaljujući izvedenim radovima koje provodi žminjski Kapitel, drevni Paz poprimio drugačiji izgled.

Zajedničko ulaganje Ministarstva i Županije

Za radove koji su u kaštelu Paz upravo u tijeku Ministarstvo kulture osiguralo je 250 tisuća kuna, a Istarska županija 50 tisuća kuna, kaže Višnjić. Naravno, tim se sredstvima neće moći u potpunosti konzervirati kaštel kojem, da bi se doveo u stanje u kakvo je doveden nedaleki kaštel Posrt, predstoji još nekoliko faza radova, a izvodit će se prema raspoloživim sredstvima, ponajprije onima Ministarstva kulture i Istarske županije. Nažalost, općina Cerovlje, na čijem se području nalazi kaštel Paz, nema vlastitih sredstava da bi mogla sudjelovati u ovom projektu na koji ozbiljno računava u svojim razvojnim planovima, pogotovo onima koji se tiču turizma.

Prema zamislima projekta, Staza srednjovjekovnih kaštela, trebala bi započeti upravo ovdje u Pazu gdje će se u obnovljenoj zgradi škole urediti muzejska zbirka, a po potrebi info-punkt ili neki drugi turistički sadržaj za kojim se ukaže potreba, kaže Emil Daus, načelnik općine Cerovlje i pokretač ovog projekta. Iz Paza će staza voditi prema nedavno obnov-

Ministarstvo kulture osiguralo je 250 tisuća, a Istarska županija 50 tisuća kuna za obnovu

Na visokom brijegu iznad Boljunskog polja

Mr. sc. Josip Višnjić, konzervator arheolog

Dio kaštela Paz još uvijek obrastao u bršljan

Kaštel pod skelama

ljenom Posrtu i ladanjskom baroknom dvorcu u Belaju. Odande će preko brda voditi do kule Gradinje, koja bi nakon Paza trebala biti konzervirana na isti način, dakle kao ruševina.

Kaštel Paz, desetljećima obrastao u vazdazeleni br-

šljan, poput nekog orlovskog gnijezda, sa širokim pogledom na okolicu stražario je na visokom brijegu iznad Boljunskog polja. Kaštel se prvi put spominje u 12. stoljeću kao vlasništvo akvilejskih patrijarha, a od 1374. u sastavu je habsburške Pazinske gro-

fovije. Habsburški vazali, rod Walderstein u Pazu se pojavljuju koncem 15. stoljeća, a početkom 16. stoljeća kaštel preuzima obitelj Barbo. Mesaldo Barbo obnovio je 1570. kaštel u Pazu, a kao gorljiv pristaša reformacije u prepirci i nastupu bijesa u ovom je

kaštelu ubio sina Kastelana. Za taj zločin bio je osuđen, utamničen i 1589. pogubljen na glavnom trgu u Ljubljani.

Mještani su pričali da je baš odonda ta moćna obitelj počela propadati, a njihov se dvor u Pazu stao sam naglo rušiti, zapisao je Vladimir

Prilika za poduzetne mještane

Na tomu ne treba stati, već bi Staza srednjovjekovnih kaštela trebala potaknuti i druge žitelje ovog kraja da se uključe u poboljšanje turističke ponude. Za Općinu je u ovom trenutku važno da se uredi staza, a na stanovnicima je da iskažu svoje poduzetničke potencijale, naglašava Daus. Dodaje da na ovom području postoje uvjeti za osmišljavanje i trasiranje nekoliko staza koje bi se potom umre-

Emil Daus

žile i omogućavale turistima da na Cerovljanštini borave više dana otkrivajući sve ljepote područja.

Daus ne želi da njihovi kašteli budu samo spomenici ili hrpe kamena, već ih želi iskoristiti kao turističku atrakciju koja će na Cerovljanštinu privlačiti turiste, a domaćem stanovništvu omogućiti dodatan izvor prihoda. Vjeruje kako će uređenjem staze postojeći turistički kapaciteti, u prvom redu agroturizmi, bolje poslovati.

Nazor, kojeg je ta obiteljska drama potaknula na pisanje "Monstruma iz Paza".

Narodna legenda o obitelji Barbo

Noću kada se na zidinama Paza začuje ćuk, ljudi su nekada govorili, to stenje prokleta duša sinuobojice Mesalda. On je bio i strastven lovac pa, iako je posjedovao palaču u Trstu, radije je boravio u Pazu i lovio u njegovoj okolini bogatoj divljači. Mesalda su naslijedila tri sina, od kojih se najviše istaknuo Bernardin, koji je, nakon što je posljednji istarski Barbo, grof Franjo Karlo svoja imanja prodao knezu Auerpergu i preselio u Kranjsku, ustanovio zakladu za vječne mise u spas duša svojih predaka pokopanih u crkvi sv. Vida u Pazu. Ova legenda neće pomoći konzervatorima i Općini Cerovlje u dinamici izvođenja radova, ali ne može se isključiti korist koju može donijeti kroz turističku valorizaciju.